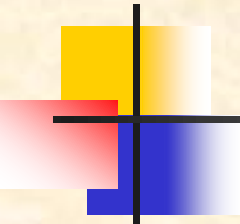

Bài 6:

Ứng dụng kết quả xác định đóng góp nguồn thải trong lập kế hoạch quản lý chất lượng không khí

- Ảnh hưởng của nguồn từ xa và nguồn đốt mở: Cách trích xuất số liệu hotspots và HYSPLIT
- Tích hợp thông tin từ EI, mô hình lan truyền và mô hình nơi tiếp nhận: Ví dụ nghiên cứu sơ bộ của dự án WB cho Hà Nội

(1) Nguồn từ xa và nguồn đốt mở: Cách trích xuất số liệu hotspots và HYSPLIT

- Mô hình HYSPLIT (HYbrid Single-Particle Lagrangian Integrated Trajectory)
- HYSPLIT tính toán quỹ đạo khối không khí đơn giản và mô phỏng phân tán / lắng đọng → chức năng được sử dụng phổ biến.
- Mô phỏng sự phân tán của một chất ô nhiễm bằng phương pháp phân tán → ít phổ biến hơn

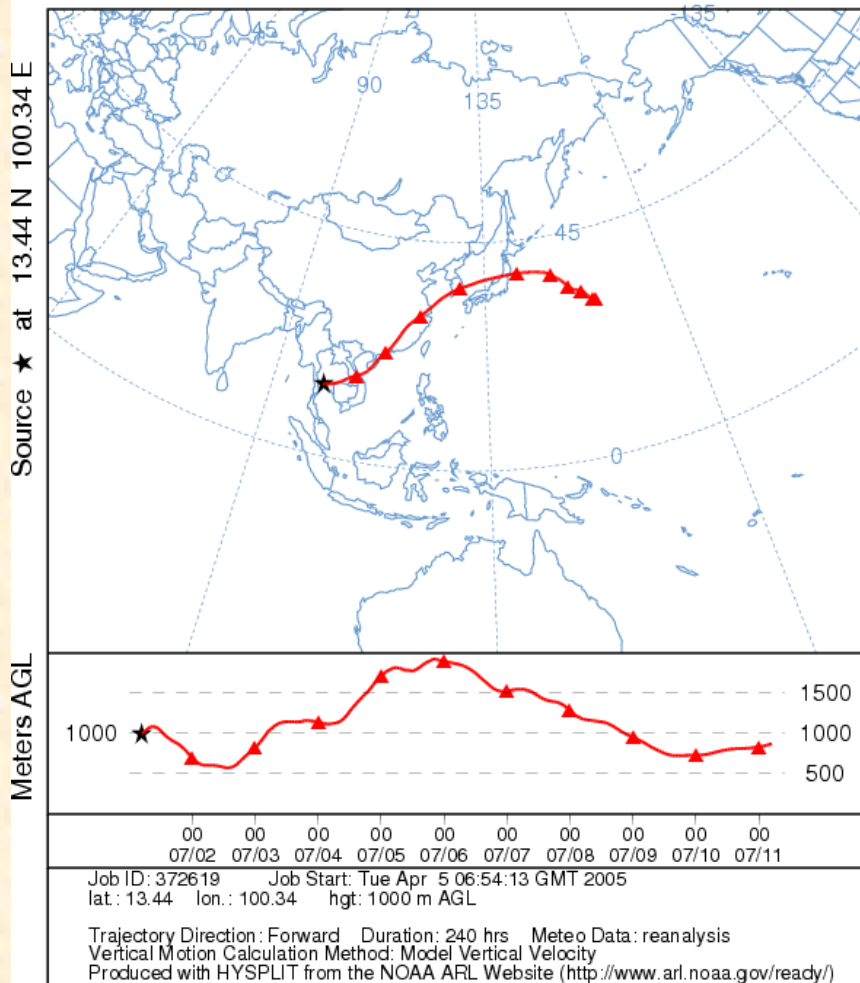
Dữ liệu đầu vào và kết quả từ HYSPLIT

- Dữ liệu đầu vào
  - Dữ liệu khí tượng (dữ liệu sẵn có trên web NOAA)
  - Vị trí/điểm đầu (kinh độ, vĩ độ)
  - Hướng quỹ đạo (quỹ đạo tiến/lùi)
  - Thời điểm đầu
  - Quãng thời gian chạy HYSPLIT
  - Độ cao tại điểm đầu
  - Phát thải (chỉ sử dụng cho mô hình khuếch tán)
- Kết quả
  - Quỹ đạo di chuyển khối không khí
  - Nồng độ theo dạng contour (chỉ sử dụng cho mô hình khuếch tán)

Một số ví dụ cho mô hình HYSPLIT

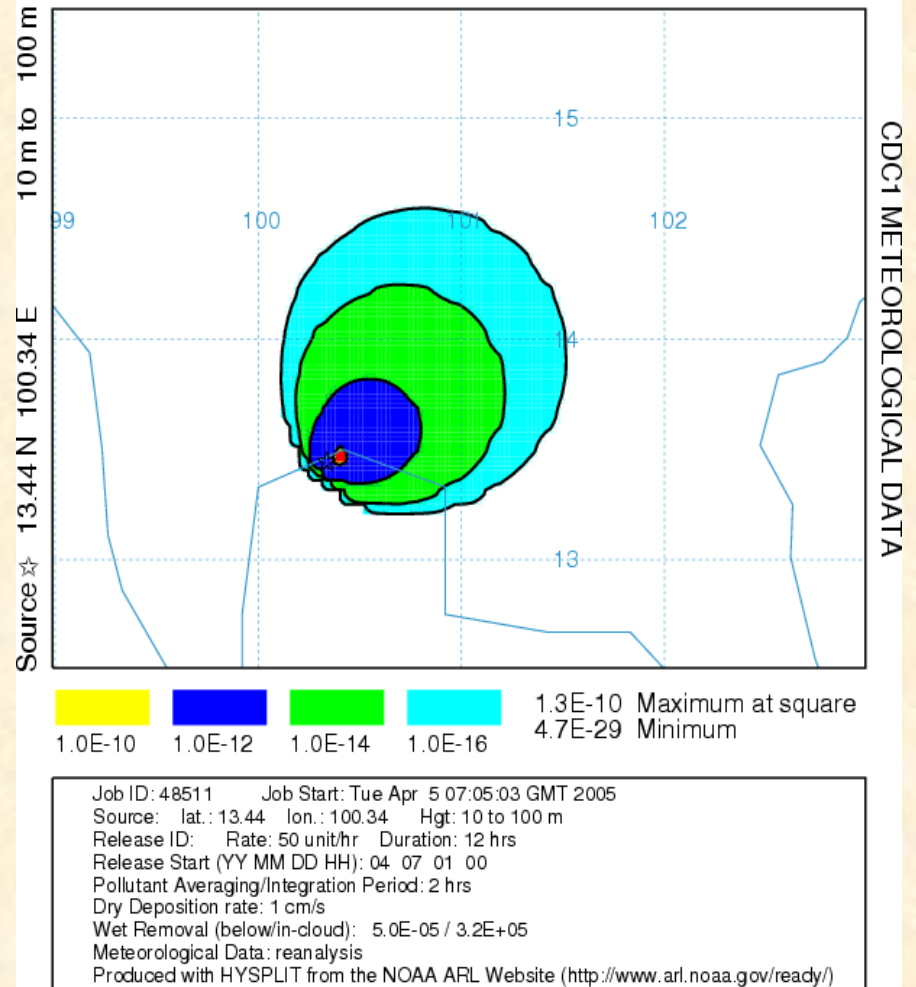
NOAA HYSPLIT MODEL

Forward trajectory starting at 05 UTC 01 Jul 97
 CDC1 Meteorological Data

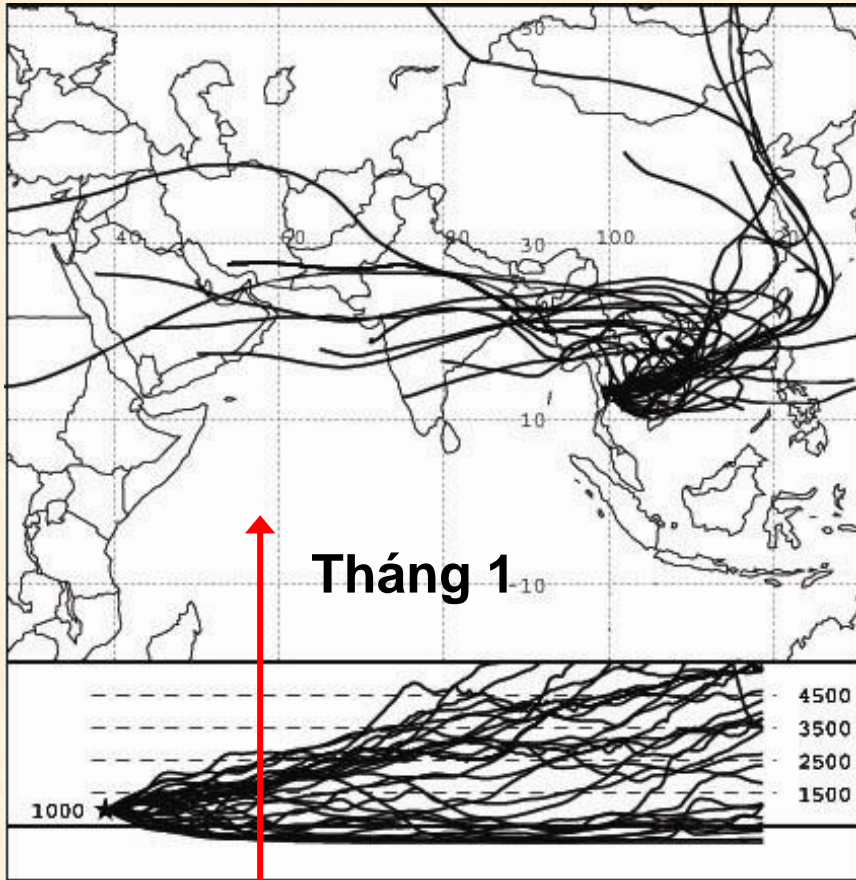

NOAA HYSPLIT MODEL

Concentration (mass/m³) averaged between 0 m and 500 m
 Integrated from 1000 01 Jul to 1200 01 Jul 04 (UTC)
 Release started at 0000 01 Jul 04 (UTC)

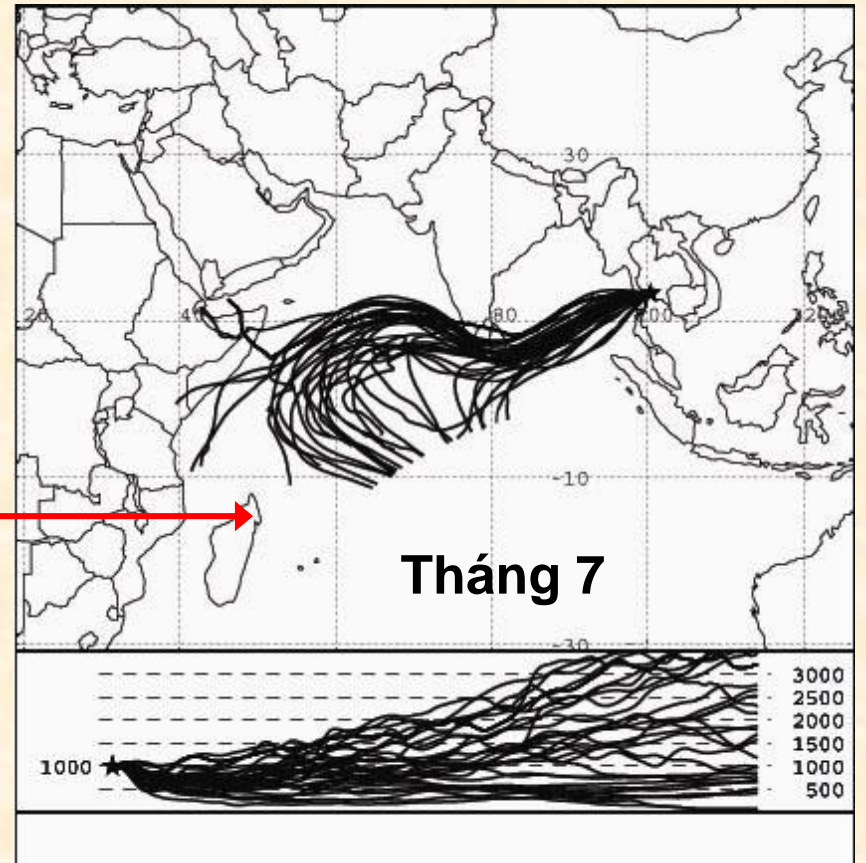

Ảnh hưởng gió
mùa Đông Bắc

Ví dụ:
Quỹ đạo khối không khí
di chuyển đến Bangkok

Ảnh hưởng gió
mùa Tây Nam

Mô hình HYSPLIT

- Có thể chạy trên trang web của NOAA
<https://www.ready.noaa.gov/HYSPLIT.php>
(hoặc cài đặt trên máy tính cá nhân)
- Trình diễn chạy HYSPLIT trên web của NOAA

Số liệu vệ tinh để lấy dữ liệu đốt sinh khối

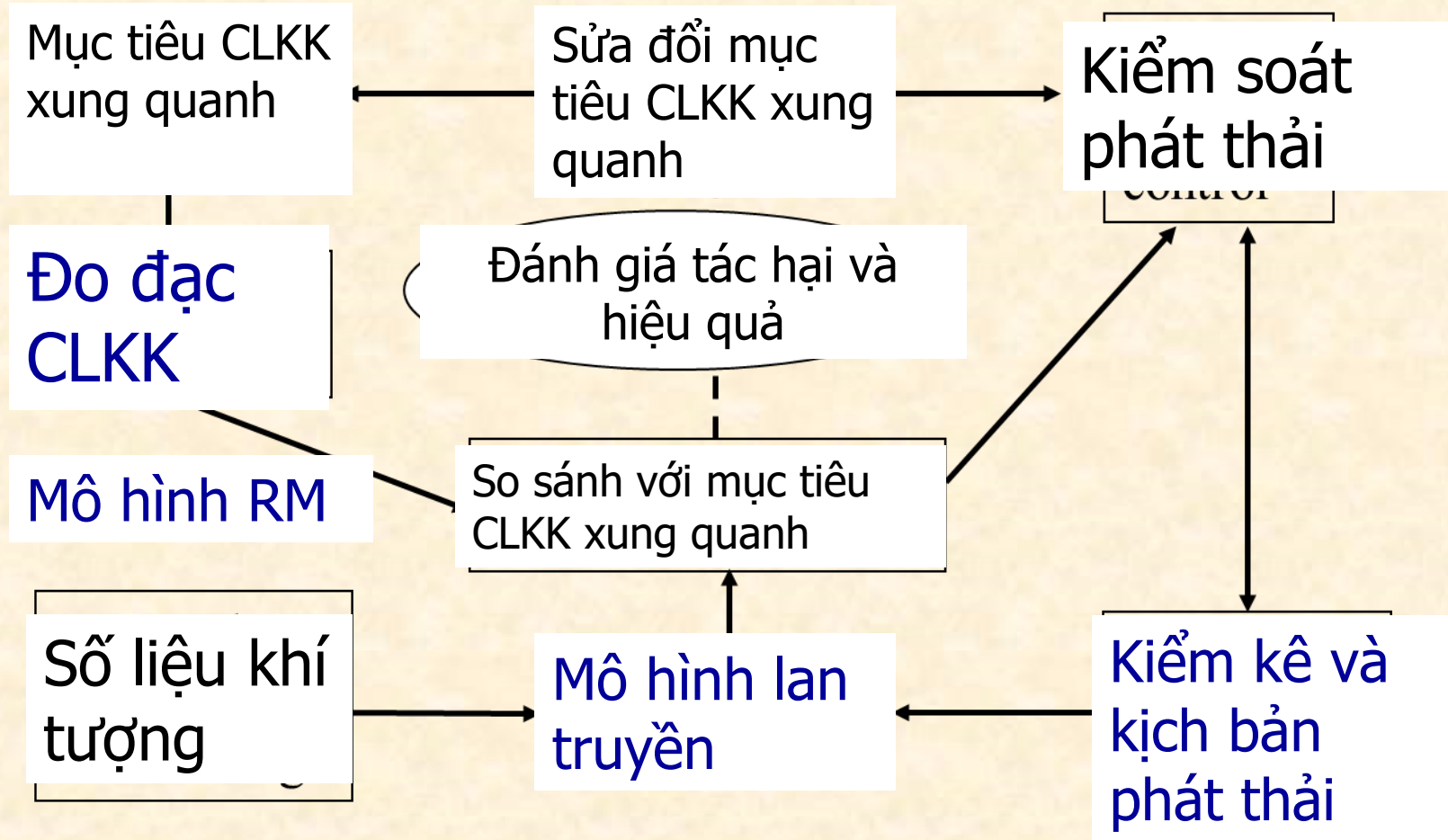
(2) Tích hợp thông tin để QLCLKK

- Số liệu từ các công cụ kỹ thuật
- Ví dụ nghiên cứu sơ bộ của dự án WB cho Hà Nội

Sơ đồ QLCLKK: các công cụ kỹ thuật cung cấp số liệu

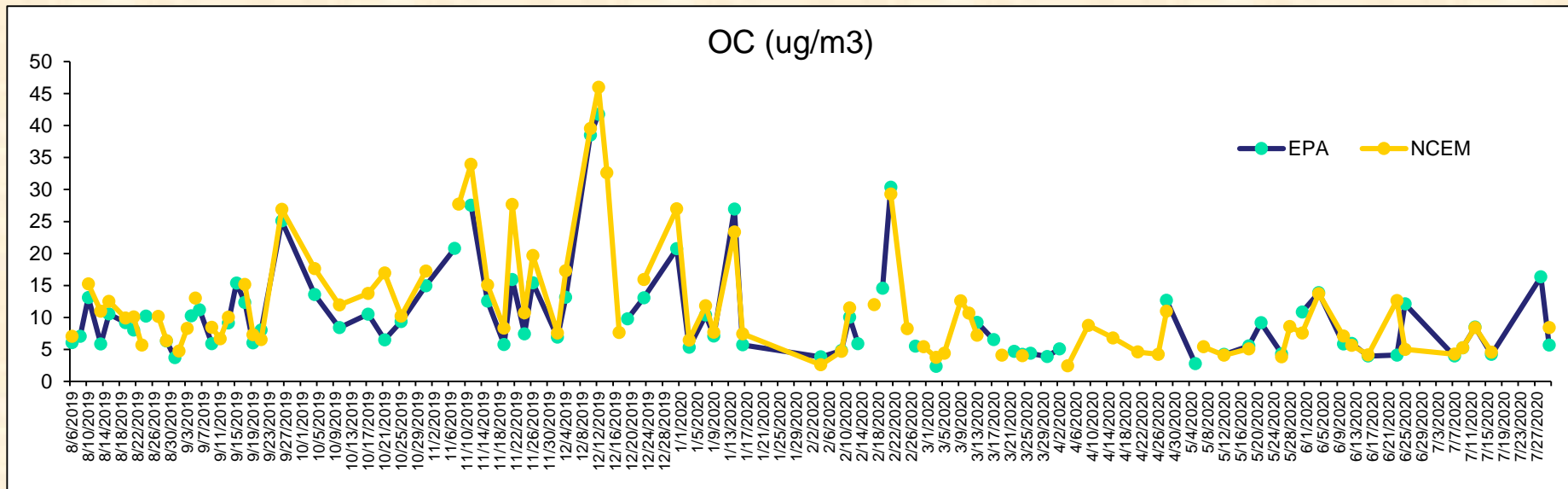
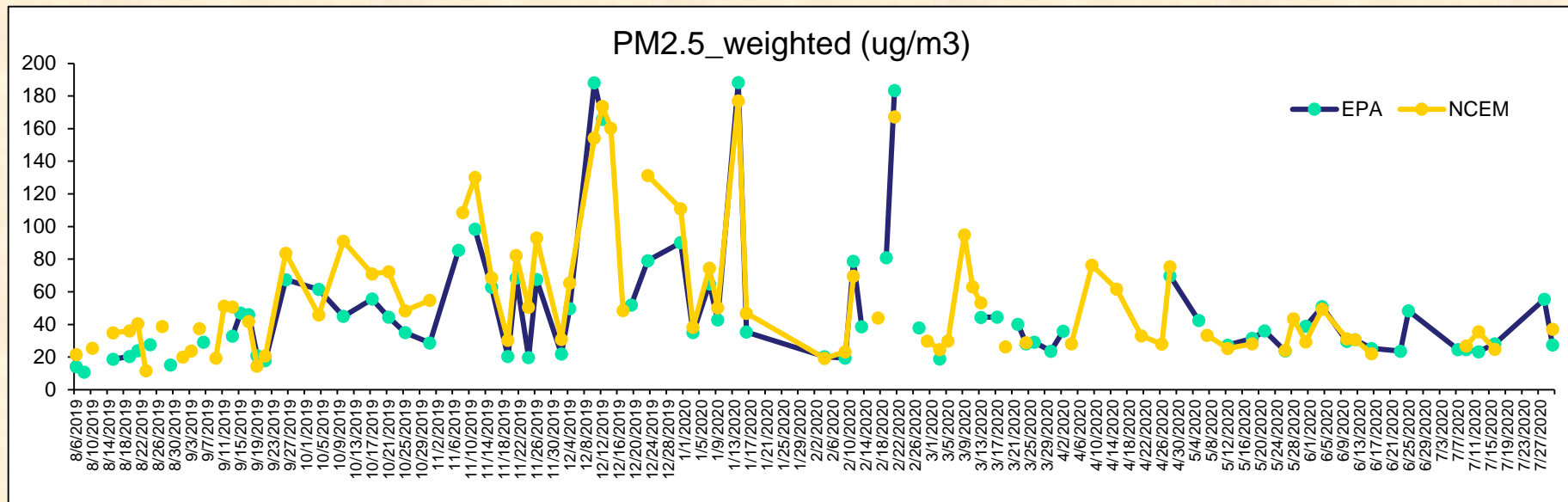

Dự án WB về QL CLKK Hà Nội

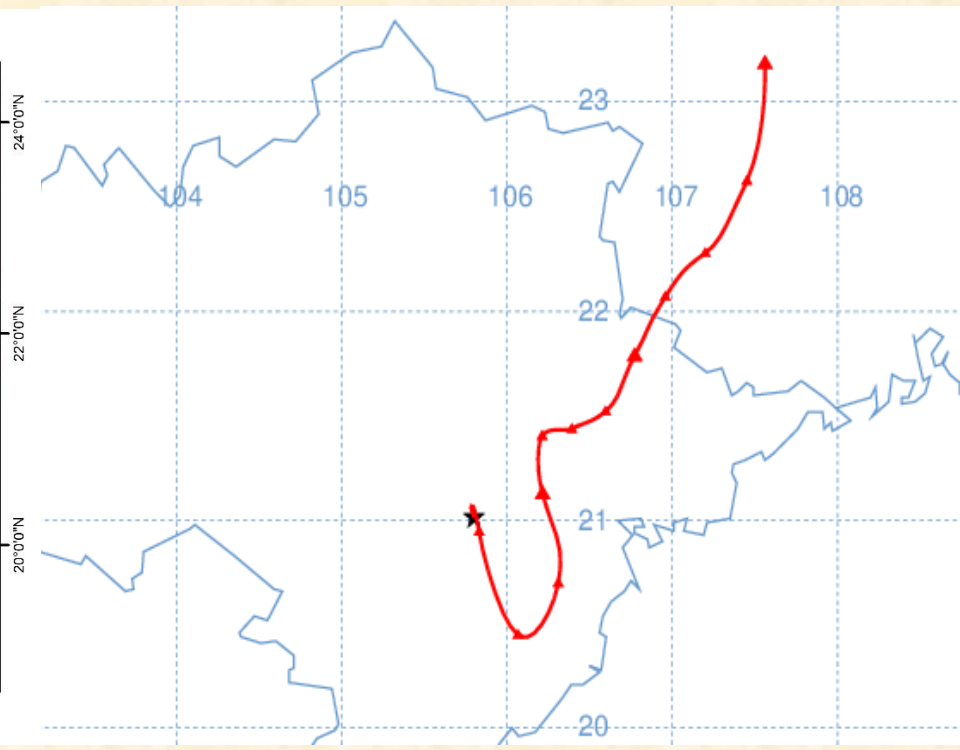
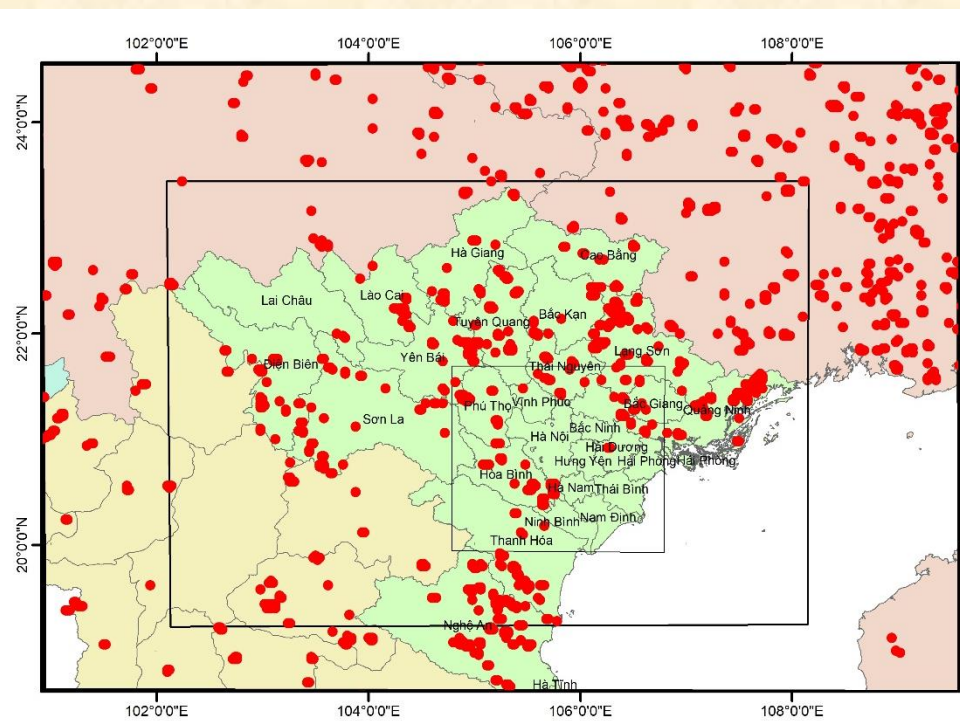
- Đo $PM_{2.5}$ ở 2 điểm: nồng độ và thành phần bụi (FMI)
- Mô hình RM để đánh giá đóng góp các nguồn (FMI)
- Khảo sát và tính EI cho 3 tỉnh: HN, HY, BN (NIRAS)
- Mô hình GAINS cho các kịch bản (CEMM và IIASA)

Ô nhiễm cao trong mùa đông khô;

EPA TB: $46 \mu\text{g}/\text{m}^3$ NCEM TB: $49 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Some polluted dates: 10 Dec, 2019

PM _{2.5} weight ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Hotspot counts		
	Red River Delta	Northern VN	North VN+South China
NCEM, 154	228	2016	3892
EPA, 188			

Nghiên cứu thành phần PM_{2.5} ở Hà Nội: 2019-2020

Table 1. Measured chemical composition⁷ of PM_{2.5} at NCEM traffic and Hanoi EPA urban background station.

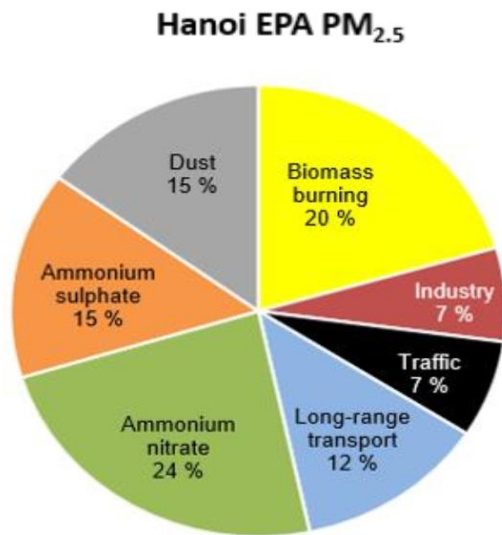
Compounds	NCEM %	Hanoi EPA %	Possible sources ⁸
Organic Matter ⁹	47	49	Biomass burning, traffic, industry
Ammonium nitrate and sulphate	30	35	Formed in air from gases emitted from traffic, industry, waste, and agriculture
Elemental carbon	9	5	Traffic, coal burning, industry, biomass burning ¹⁰
Heavy metals	5	3	Industry, waste burning, traffic, coal burning
Salt	5	4	Marine sea salt, cooking, industry
Soil minerals	4	4	Soil dust, cement industry, construction
Total	100	100	

% theo reconstructed PM mass từ số liệu đo đạc (WB, 2021)
Thành phần PM_{2.5} là đầu vào cho mô hình PMF

Kết quả của PMF (2019-2020): các nhân tố nguồn thải

Source: WB (2021)

Figure 6. Results of source apportionment model based on NCEM stations 2019-2020.

46 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

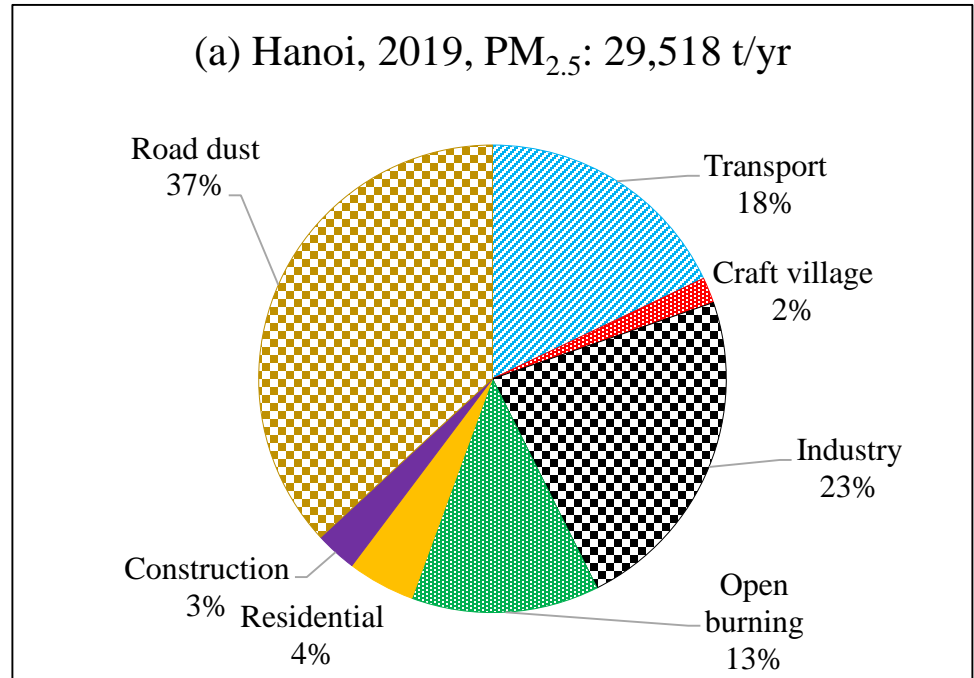
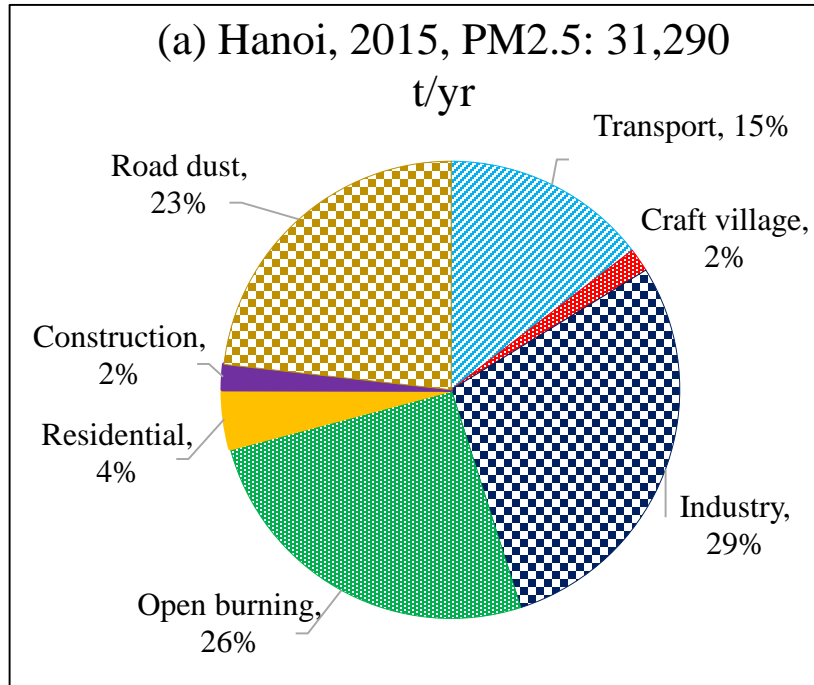
In the source apportionment analysis of $\text{PM}_{2.5}$, six data and seven major sources for Hanoi EPA station

- Nhân tố bụi: hỗn hợp bụi đường (traffic related pollutants, burning tracers), bụi xây dựng, xi măng, v.v.
- Các nhân tố chứa thành phần thứ phát: cần chỉ ra được nguồn của chất tiền thân
- Cần số liệu cho tiết cho từng mùa

Source factors: Factorial Analysis

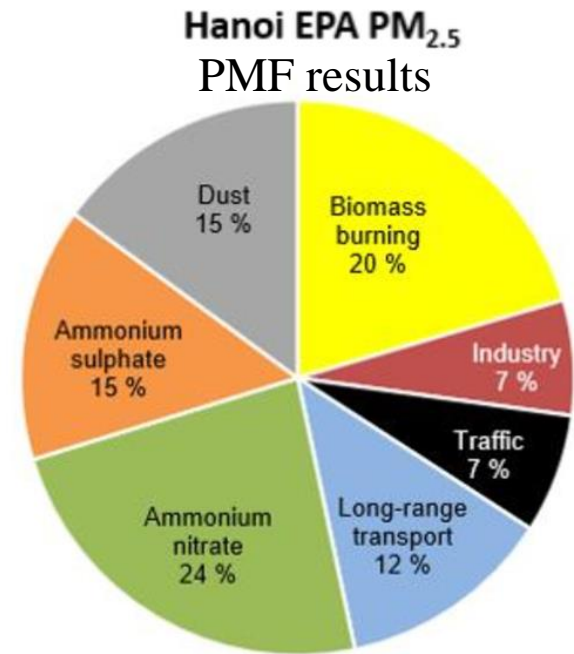
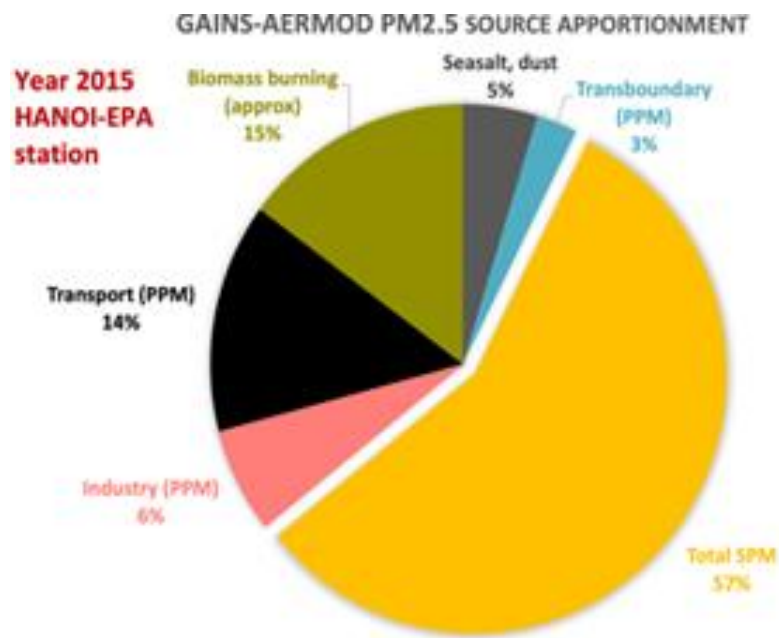
EI của Hà Nội năm 2015 vs. 2019 (WB, 2021)

EI năm 2015: ABC-EIM và GAINS cho ra kết quả tương tự nhau → được sử dụng cho mô hình khuếch tán của GAINS

2019 so với 2015: ít phát thải từ công nghiệp hơn (ít than), phương tiện gt sạch hơn nhưng nhiều hơn, ít đốt rơm rạ hơn do chính sách

Kết quả GAINS với đầu vào là số liệu kiểm kê phát thải của HN

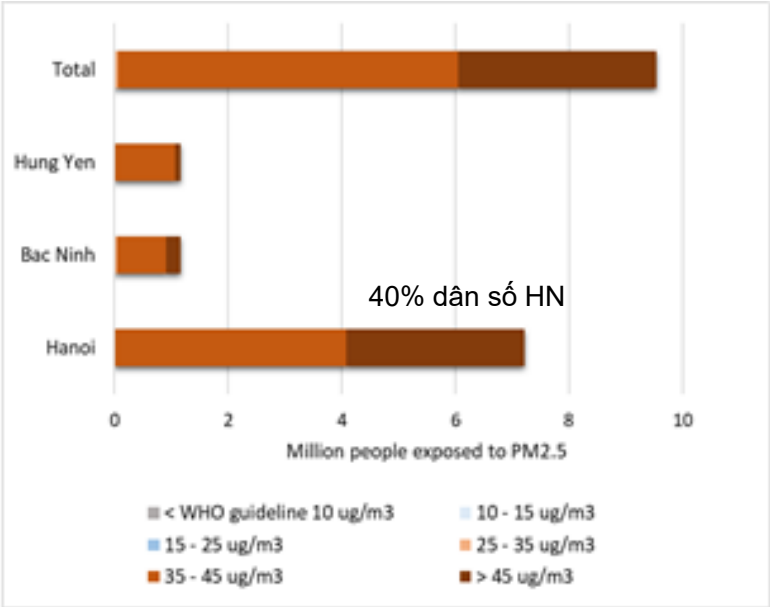
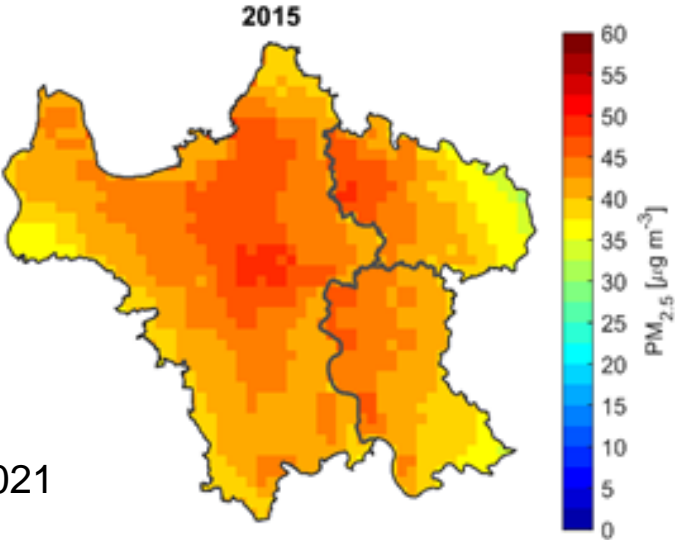

Có sự tương thích giữa GAINS (dùng EI của HN, BN, HY) với PMF tại 2 điểm lấy mẫu ở Hà Nội (WB, 2021): cả đ/v tổng lượng PM_{2.5} (44-48 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), **bụi thứ cấp (SPM)**, và các nguồn phát thải chính tìm thấy bằng cả 2 cách tiếp cận nghiên cứu nguồn thải

Nồng độ PM_{2.5} ở HN năm 2015: vượt NAAQS của VN (25 µg/m³)

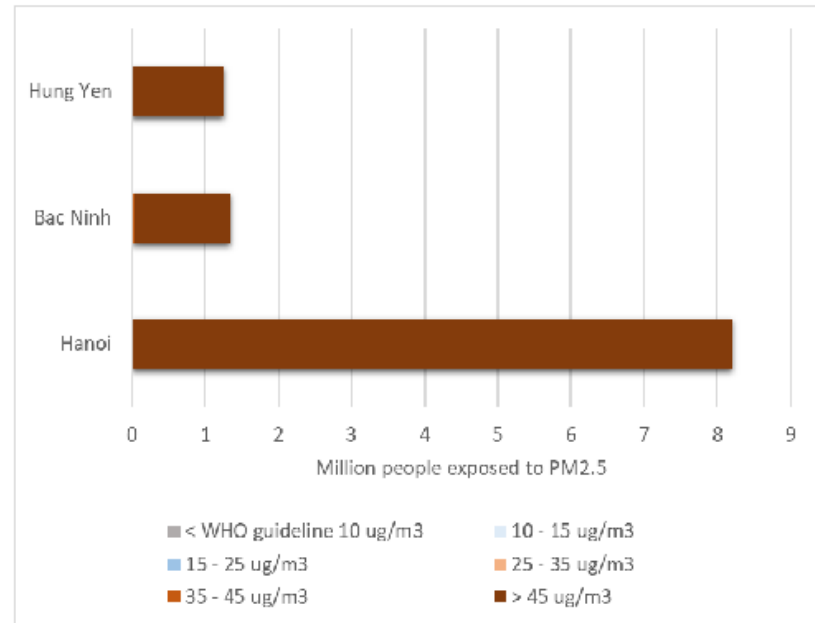
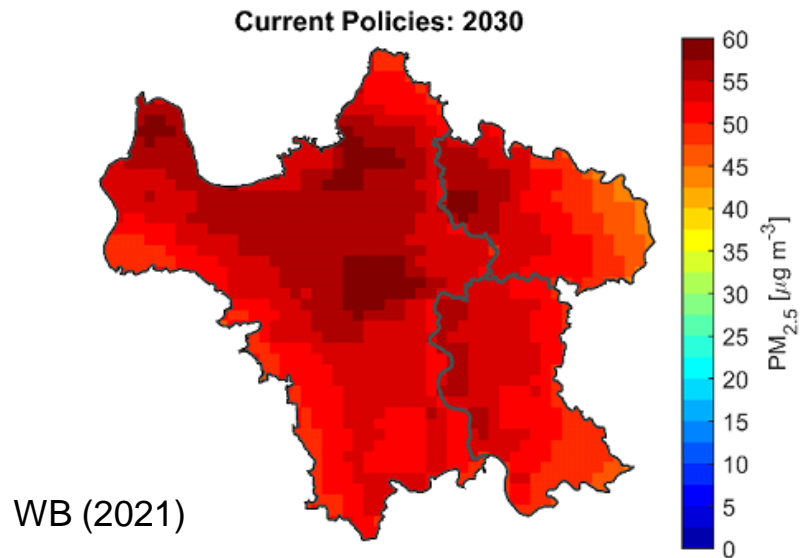
Số người ở HN, BN, HY sống trong môi trường ô nhiễm PM2.5 ở các mức khác nhau

WB, 2021

Nồng độ PM_{2.5} ở HN sẽ tiếp tục tăng cho đến năm 2030 nếu không có các biện pháp triệt để hơn

Số người ở HN, BN, HY sống trong môi trường ô nhiễm >45 µg/m³

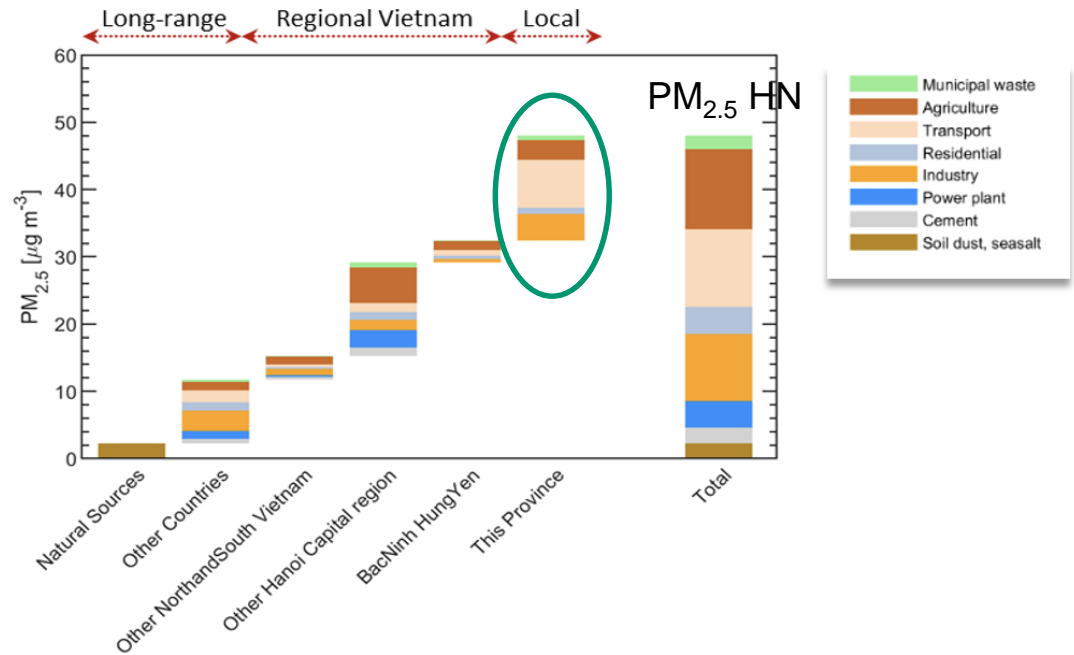

Ambient concentrations (left panel) and population exposure (right panel) for PM_{2.5} in the current policy case in 2030

- Các nguồn thải địa phương ở HN đóng góp ~35% PM_{2.5} ở HN

- Phần còn lại là từ các khu vực lân cận và các tỉnh khác ở VN

- Một phần đáng kể từ các nước khác, giao thông đường biển QT, nguồn thiên nhiên (cháy rừng, etc.)

Source: WB, 2021

Nồng độ các nguồn bụi PM_{2.5} (trung bình năm theo trọng số dân số) ở Hà Nội vào năm 2015.

Cần có số liệu theo mùa, đặc biệt là mùa có ô nhiễm cao

Thông điệp cho QLCLKK

- Cần nhiều SL và thông tin về nguồn thải và nồng độ ô nhiễm
- Cần sử dụng các công cụ hỗ trợ để hiểu được bản chất của v/đ ô nhiễm của một địa phương
- Để kiểm soát ô nhiễm ở một tỉnh thì cần có hành động phối hợp của các vùng lân cận

Xin cảm ơn!